

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра терапевтичної стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

“ 02 ” 09 20 25 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **ВК 5.8**

Фармакотерапія стоматологічних захворювань

підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності II Стоматологія

(шифр і назва спеціальності)

2025 рік

Робоча програма з дисципліни Фармакотерапія стоматологічних захворювань
(назва навчальної дисципліни)
підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
“ 26 ” серпня, 2025 року - 16 с.

Розробники:

Ліна КОВАЛЬЧУК, кандидат медичних наук, доцент ЗВО

Марія ШНКАРУК-ДИКОВИЦЬКА, доктор медичних наук, професор ЗВО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри терапевтичної стоматології
Протокол від “ 26 ” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри терапевтичної стоматології

 професор ЗВО Марія ШНКАРУК-ДИКОВИЦЬКА

“ 26 ” серпня 2025 року

Схвалено методичною радою стоматологічних дисциплін Вінницького національного
медичного університету ім. М.І. Пирогова

Протокол від “ 28 ” серпня 2025 року № 1

“ 28 ” серпня 2025 року

Голова професор ЗВО Сергій ШУВАЛОВ

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» складена відповідно до освітньо-наукової програми (ОНП) Стоматологія 2025 р., третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, галузі знань І (22) Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності ІІ (221) Стоматологія, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 1023 від 15.11.2022 р

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем стоматології, застосування методології наукової та педагогічно-організаційної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України “Про вищу освіту”, 2014; Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності ІІ (221) Стоматологія, 2022).

Дисципліна «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» є вибірковою компонентом циклу професійної підготовки ОНП “Стоматологія” (2025), розрахована на 1,5 кредити, які аспіранти засвоюють протягом 2 семестру на 1 році навчання. ВК «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» спрямована на формування компетентностей у сфері раціонального та доказового застосування лікарських засобів у стоматологічній практиці. Дисципліна охоплює питання фармакології, клінічної фармакотерапії, фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських препаратів, що застосовуються при терапії захворювань твердих тканин зубів, пульпи, періодонту, слизової оболонки порожнини рота та у комплексному лікуванні стоматологічних пацієнтів.

Вивчення дисципліни дозволяє аспірантам поєднувати знання про патогенез і клініку стоматологічних захворювань із сучасними фармакологічними стратегіями терапії, розуміти принципи міждисциплінарного підходу до лікування пацієнтів та застосовувати міжнародні клінічні протоколи. Особлива увага приділяється оцінці доказової бази застосування лікарських засобів, безпеці пацієнта, етичним та правовим аспектам фармакотерапії.

Під час вивчення дисципліни аспіранти набувають навичок вибору оптимальних схем фармакотерапії, проведення клінічної оцінки ефективності та безпечності лікування, застосування сучасних методів контролю терапевтичного ефекту та інтеграції фармакологічних знань у план комплексного лікування стоматологічного пацієнта.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова, цикл професійної підготовки

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» є сучасні фармакологічні препарати та їх застосування у стоматологічній практиці для профілактики та лікування захворювань твердих тканин зуба, тканин пародонту та слизової оболонки порожнини рота; розглядаються лікарські засоби для терапії захворювань: засади підбору, призначення та контролю ефективності лікарських засобів у клінічних умовах, а також фармакотерапевтичні стратегії, які використовуються лікарем-стоматологом у повсякденній практиці та наукових дослідженнях.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» ґрунтуються на основі знань, здобутих аспірантами на другому (магістерському) рівні вищої освіти, та інтегрується з дисциплінами освітньо-наукового рівня підготовки: Філософія науки – забезпечує методологічне підґрунтя для аналізу

сучасних фармакотерапевтичних концепцій та оцінки доказової бази застосування лікарських засобів у стоматології; Академічна доброчесність, наукова етика та протидія корупції – формують принципи етичного застосування лікарських засобів та відповідальність дослідника і практикуючого лікаря-стоматолога; Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, Культура української наукової мови – створюють мовне підґрунтя для роботи з сучасними протоколами, науковими публікаціями та міжнародними рекомендаціями з фармакотерапії; Медична етика та деонтологія, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень – визначають етичні та правові аспекти застосування лікарських засобів у стоматології; Соціальна психологія – сприяє формуванню комунікативних компетентностей для інформованої згоди пацієнта щодо фармакотерапії, розуміння факторів прихильності до лікування.

Вибіркова компонента «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» інтегрується з дисципліною «Сучасна стоматологія», забезпечуючи формування системного підходу до лікування пацієнта з позицій доказової медицини; інтеграцію знань про патогенез та клініку основних стоматологічних захворювань із фармакологічними стратегіями їх терапії; а також сприяє закладенню науково-практичних основ для подальшого вивчення спеціалізованих дисциплін: Терапевтичної стоматології, Хірургічної стоматології, Стоматології дитячого віку, Ортопедичної стоматології, забезпечуючи наступність і практичну орієнтованість підготовки аспіранта.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є набуття аспірантом теоретичних знань та практичних навичок щодо основних принципів обґрунтування раціонального й безпечного для здоров'я людини застосування лікарських засобів при лікуванні стоматологічних патологій, формування розуміння щодо раціональних підходів до лікування конкретного стоматологічного хворого з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, фармакологічних, біофармацевтичних та фармакокінетичних властивостей лікарських засобів та їх побічних ефектів, що має покращити ефективність лікування та зменшити частоту або попереджати виникнення небажаних ефектів під час фармакотерапії стоматологічних захворювань. Здобуті аспірантами під час вивчення дисципліни знання, навички та вміння будуть необхідними в процесі виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у практичну медицину та інші сфери життя.

1.2. Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» є надання аспірантам теоретичних знань і практичних навичок, щодо різних груп лікарських засобів, які застосовуються при консервативному лікуванні стоматологічних захворювань, проявів можливих побічних реакцій, симптомів передозування, заходів, що запобігають виникненню та сприяють усуненню небажаних реакцій, головних показань до призначення і взаємодії з іншими лікарськими засобами, а також формування системи знань, професійних умінь і навичок, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання освітньо-наукової програми “Стоматологія” третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності ІІ Стоматологія.

Згідно з вимогами ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності ІІ Стоматологія дисципліна «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» забезпечує набуття аспірантами наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані професійні рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК09. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК10. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

СК11. Здатність брати участь у нарадах, професійних об'єднаннях, наукових конференціях, форумах, конгресах, засіданнях наукових товариств, стажуваннях та мобільності.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» як елективна дисципліна вдосконалює фундамент для формування в подальшому інтегративних кінцевих програмних результатів навчання згідно з ОНП «Стоматологія» третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності II Стоматологія, а саме:

РН01. Мати концептуальні та методологічні знання зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.

РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН06. Застосовувати загальні принципи та методи досліджень у сфері охорони здоров'я, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері стоматології.

РН09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.

PH11. Впроваджувати результати наукових досліджень в освітній процес, медичну практику та суспільство.

По завершенню вивчення вибіркової дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань» *аспірант повинен знати:*

- номенклатуру та класифікації лікарських засобів, що використовуються в стоматології, та їх місце в міжнародних стандартах лікування;
- фармакологічні механізми дії, фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських засобів, що застосовуються в терапевтичній стоматології;
- сучасні підходи та стратегії фармакологічної корекції стоматологічних захворювань з позицій доказової медицини;
- показання та протипоказання до застосування лікарських засобів в стоматології;
- прояви можливих побічних реакцій лікарських засобів, симптоми передозування, принципи їх профілактики та корекції;
- особливості взаємодії лікарських засобів при комбінованій фармакотерапії.

Аспірант повинен вміти:

- обґрунтовувати вибір оптимальної фармакотерапевтичної стратегії для пацієнтів із різними формами стоматологічної патології з урахуванням сучасних міжнародних клінічних протоколів;
- визначати спосіб введення, режим та дозування препаратів, виходячи з їх фармакологічних властивостей, стану пацієнта та супутньої патології;
- оцінювати ефективність і безпеку проведеного лікування на основі клініко-лабораторних критеріїв;
- інтегрувати фармакологічні знання у власне наукове дослідження, критично аналізуючи ефективність препаратів у клінічних та експериментальних умовах;
- демонструвати професійну відповідальність та дотримання принципів біоетики й академічної доброчесності при фармакотерапії стоматологічних захворювань.

2. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Фармакотерапія стоматологічних захворювань	Модуль 1	45	1,5	10	10	25

Навчальна дисципліна вивчається аспірантами на 1-му році навчання у 2 семестрі, є одномодульною, завершується заліком.

Тема 1. Класифікація, клінічна фармакологія лікарських засобів, які застосовуються в стоматології. Вплив лікарських засобів на стан порожнини рота.

На занятті будуть висвітлені наступні ключові аспекти:

- Класифікація лікарських засобів за механізмом впливу, які застосовуються в стоматології;
- Основні фармакологічні властивості лікарських засобів, які застосовуються в стоматології;
- Особливості впливу лікарських засобів на стан порожнини рота (вивчаються лікарські

засоби, що впливають на слиновиділення, склад і рН ротової рідини; лікарські засоби, що зумовлюють гіпертрофію тканин пародонта; лікарські засоби, що впливають на місцевий імунітет; лікарські засоби, що спричиняють алергійні реакції в порожнині рота; лікарські засоби, що змінюють смакову чутливість; лікарські засоби, що спричиняють пігментацію СОПР; лікарські засоби, що змінюють гемостаз; лікарські засоби, що впливають на альвеолярний відросток.

Акцентується увага на формування раціональних підходів до лікування конкретного стоматологічного хворого з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, фармакологічних, біофармацевтичних та фармакокінетичних властивостей лікарських засобів та їх побічних ефектів на прикладі різних клінічних ситуацій.

Під час заняття аспіранти опрацьовують практичні навички діагностики та лікування побічних впливів ліків (ксеростомія, гіпертрофія м'яких тканин порожнини рота, алергійні реакції тощо), визначають способи введення, режим і дозу лікарських препаратів за сукупністю їх фармакологічних властивостей в різних клінічних ситуаціях.

Тема 2. Фармакотерапія болю в стоматології. Лікарські засоби для премедикації та знеболення. Алгоритми застосування лікарських засобів при невідкладних станах в стоматології.

На занятті проводиться вивчення основних фармакологічних препаратів, які використовуються для премедикації і знеболення на стоматологічному прийомі, а також для лікування больового синдрому при стоматологічних захворюваннях. Особлива увага приділяється причинам орофасіального болю, методам його діагностики та ефективного лікування у різних клінічних ситуаціях.

Розглядаються алгоритми застосування місцевих анестетиків у різних клінічних ситуаціях з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, фармакологічних, біофармацевтичних та фармакокінетичних властивостей лікарських засобів та їх побічних ефектів. Акцентується увага на причинах виникнення небажаних ефектів та ускладнень під час знеболення.

Аспіранти відпрацьовують навички діагностики невідкладних станів під час стоматологічного прийому та надання невідкладної допомоги в різних клінічних ситуаціях.

Тема 3. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні одонтопатології (карієс та некаріозні ураження, пульпіт і періодонтит), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях.

На занятті вивчаються лікарські засоби місцевої та системної дії, які використовують для лікування і профілактики карієсу та під час ендодонтичного лікування.

Розглядаються алгоритми застосування різних ремінералізуючих засобів місцевої і системної дії з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, фармакологічних, біофармацевтичних та фармакокінетичних властивостей лікарських засобів та їх побічних ефектів. Акцентується увага на медикаментозній терапії множинних каріозних і некаріозних уражень, розглядаються сучасні аспекти профілактики одонтопатології.

Детально вивчаються фармакотерапевтичні особливості лікарських засобів для місцевого використання під час ендодонтичного лікування, аспіранти опрацьовують протоколи їх використання в різних клінічних ситуаціях. Особлива увага приділяється показанням до призначення лікарських засобів системної дії при лікуванні ускладненого карієсу, розглядаються фармакологічні властивості та побічні дії таких препаратів.

Практичні навички: діагностика та лікування карієсу, некаріозних уражень та захворювань ендодонту, призначення медикаментозного супроводу в кожній клінічній ситуації, надання невідкладної допомоги у випадку розвитку ускладнень або небажаних реакцій при використанні медикаментозних засобів.

Тема 4. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань пародонту (запальні, запально-деструктивні і деструктивні захворювання пародонту), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях.

На занятті вивчаються лікарські засоби місцевої та системної дії, які використовують для лікування і профілактики запальних, запально-деструктивних і деструктивних захворювань пародонту.

Розглядаються алгоритми медикаментозного лікування гострого та хронічного катарального гінгівіту, гіпертрофічного та виразкового гінгівіту з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, фармакологічних, біофармацевтичних та фармакокінетичних властивостей лікарських засобів та їх побічних ефектів. Акцентується увага на виборі лікарської форми та шляхах введення медикаментозних засобів.

Детально вивчаються фармакотерапевтичні особливості лікарських засобів для лікування генералізованого пародонтиту хронічного та загостреного перебігу. Антисептичні, антибактеріальні, протизапальні засоби. Остеотропна, імунокорегуюча, гіпосенсибілізуюча терапія. Особлива увага приділяється показанням до призначення лікарських засобів системної дії при лікуванні захворювань пародонту, розглядаються фармакологічні властивості та побічні дії таких препаратів.

Практичні навички: діагностика та лікування запальних, запально-деструктивних і деструктивних захворювань пародонту, призначення медикаментозного супроводу в кожній клінічній ситуації, надання невідкладної допомоги у випадку розвитку ускладнень або небажаних реакцій при використанні медикаментозних засобів.

Тема 5. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях.

На занятті вивчаються основні фармакологічні препарати, які використовуються для лікування і профілактики травматичних, інфекційних, алергічних, аутоімунних уражень слизової оболонки порожнини рота.

Вивчається питання етіології, діагностики та лікування ксеростомії. Розглядаються алгоритми медикаментозного лікування гострої та хронічної механічної, фізичної та хімічної травми слизової оболонки порожнини рота. Особливості медикаментозного лікування різних форм лейкоплакії. Особлива увага приділяється питанням онконастороженості на стоматологічному прийомі. Етіопатогенетичне та симптоматичне лікування інфекційних захворювань СОПР (герпес-вірусна інфекція, виразково-некротичний стоматит, симптоматичні стоматити при інфекційних захворюваннях, СНІД, мікотичні ураження). Терапія алергійних захворювань СОПР (контактні алергійні ураження, хронічний рецидивуючий афтозний стоматит, багатоформна ексудативна еритема). Діагностика та лікування проявів системних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота (дерматози з аутоімунним компонентом, захворювання крові, шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної та ендокринної системи).

Особлива увага приділяється показанням до призначення лікарських засобів системної дії при лікуванні захворювань слизової оболонки порожнини рота, розглядаються фармакологічні властивості та побічні дії таких препаратів.

Практичні навички: діагностика та лікування самостійних та симптоматичних уражень СОПР, призначення медикаментозного супроводу в кожній клінічній ситуації, надання невідкладної допомоги у випадку розвитку ускладнень або небажаних реакцій при використанні медикаментозних засобів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекцій	практичних занять	СРС
Тема 1. Класифікація, клінічна фармакологія лікарських засобів, які застосовуються в стоматології. Вплив лікарських засобів на стан порожнини рота. <i>СР. Особливості фармакотерапії стоматологічних захворювань у вагітних жінок та осіб літнього віку.</i>	9	2	2	5
Тема 2. Фармакотерапія болю в стоматології. Лікарські засоби для премедикації та знеболення. Алгоритми застосування лікарських засобів при невідкладних станах в стоматології. <i>СР. Фармакологічний супровід і лікарські засоби при фізіотерапевтичному лікуванні стоматологічних хворих.</i>	9	2	2	5
Тема 3. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні одонтопатології (карієс та некаріозні ураження, пульпіт і періодонтит), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях. <i>СР. Ускладнення і побічні ефекти від застосування лікарських засобів при ендодонтичному лікуванні.</i>	9	2	2	5
Тема 4. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань пародонту (запальні, запально-деструктивні і деструктивні захворювання пародонту), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях. <i>СР. Побічні ефекти та ускладнення фармакотерапії патології пародонту.</i>	9	2	2	5
Тема 5. Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях. Залік. <i>СР. Медикаментозна терапія факультативних і облігатних форм передраків слизової оболонки порожнини рота.</i>	9	2	2	5
Усього за дисципліну	45	10	10	25

4. Теми лекцій

№ п/п	Тема лекції	К-ть годин
1	Клінічна фармакологія лікарських засобів, які застосовуються в стоматології. Вплив лікарських засобів на стан порожнини рота.	2
2	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів для місцевого і загального знеболення. Медикаментозні засоби та особливості їх застосування при невідкладних станах в амбулаторній стоматологічній практиці.	2
3	Лікарські засоби, що застосовуються при лікуванні і профілактиці каріозних і некаріозних уражень твердих тканин зубів. Фармакотерапія в ендодонтії.	2
4	Лікарські засоби та особливості їх застосування при лікуванні та профілактиці захворювань пародонту.	2
5	Фармакотерапія хвороб слизової оболонки порожнини рота.	2
	Всього	10

5. Теми практичних занять

№	Назва теми практичного заняття	Годин
1.	Класифікація, клінічна фармакологія лікарських засобів, які застосовуються в стоматології. Вплив лікарських засобів на стан порожнини рота.	2
2	Фармакотерапія болю в стоматології. Лікарські засоби для премедикації та знеболення. Алгоритми застосування лікарських засобів при невідкладних станах в стоматології.	2
3	Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні одонтопатології (карієс та некаріозні ураження, пульпіт і періодонтит), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях.	2
4	Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань пародонту (запальні, запально-деструктивні і деструктивні захворювання пародонту), їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях.	2
5	Лікарські засоби, що використовуються при лікуванні захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх фармакодинаміка і фармакокінетика, особливості застосування в різних клінічних ситуаціях. Залік.	2
	Всього	10

6. Самостійна робота

№	Назва теми самостійного заняття	Годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	5
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	

	<i>1. Особливості фармакоterapiї стоматологічних захворювань у вагітних жінок та осіб літнього віку.</i>	2
	<i>2. Фармакологічний супровід і лікарські засоби при фізіотерапевтичному лікуванні стоматологічних хворих.</i>	2
	<i>3. Ускладнення і побічні ефекти від застосування лікарських засобів при ендодонтичному лікуванні.</i>	2
	<i>4. Побічні ефекти та ускладнення фармакоterapiї патології пародонту.</i>	2
	<i>5. Медикаментозна терапія факультативних і облігатних форм передраків слизової оболонки порожнини рота.</i>	2
3.	Опрацювання практичних навичок під час аудиторних занять:	
	<i>1. Складання комплексного плану фармакоterapiї пацієнтів із патологією зубів, тканин пародонта, слизової оболонки порожнини рота.</i> <i>2. Обґрунтування вибору та індивідуалізація дозування лікарських засобів у різних клінічних ситуаціях.</i> <i>3. Призначення, контроль ефективності та корекція фармакоterapiї у стоматологічних пацієнтів.</i>	10
Всього		25

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені програмою.

8. Завдання для самостійної роботи

Опрацювання матеріалу згідно з тематичним планом із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, моделюванням клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. Методи навчання

Методи навчання: мультимедійні та інтерактивні лекції, інтерактивні практичні заняття, наукові та клінічні дискусії, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультація, суперечка, організація дослідження, спостереження, ілюстрація, демонстрація тематичних хворих, клінічно-дослідні роботи, проведення експерименту, виконання графічних робіт, робота в клініці, проведення практики, самостійна робота, досліди, вправи, лабораторний досвід, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід, метод проблемного викладу, репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий, дослідницький, творчий, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

10. Методи контролю та критерії оцінювання

Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді:

1. поточного контролю, що здійснюється на кожному практичному занятті й дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу;
2. підсумкового контролю – заліку – зараховується в кінці навчального семестру, якщо аспірант засвоїв дисципліну в повному обсязі та не має академічної заборгованості.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки аспірантів:

- усне опитування;
- письмове опитування;

- розв'язування ситуаційних задач;
- структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь відповідно до переліку практичних навиків до кожного заняття.

11. Форма поточного контролю успішності навчання:

Поточний контроль знань студентів проводиться на кожному практичному занятті відповідно з конкретними цілями теми. Знання аспіранта з теми оцінюють традиційною оцінкою (за 4-бальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно) згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю:

Оцінку “відмінно”

Заслуговує аспірант, який повністю відповів на всі поставлені викладачем питання, розв'язав усі отримані ситуаційні завдання 1, 2 і 3 рівня складності. Аспірант володіє всебічними та глибокими знаннями програмного матеріалу, засвоїв основну і знайомий з додатковою літературою; тісно пов'язує теоретичні знання з практикою, спроможний генерувати інноваційні ідеї.

Оцінку “добре”

Аспірант отримує, якщо при повній відповіді на всі питання він припустився декілька неprincipових помилок, виконав ситуаційні завдання 1 і 2 рівня. Допускає помилки при вирішенні ситуаційних завдань 3 рівня. Аспірант володіє достатніми знаннями програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань.

Оцінку “задовільно”

Аспірант отримує, якщо дав мінімальну (на рівні пізнавальної) інформацію по кожному з питань. Аспірант не повинен допустити стратегічних, принципових помилок під час відповіді на питання, правильно виконує ситуаційні завдання 1 рівня, допускає помилки при вирішенні ситуаційних завдань 2 і 3 рівня. Аспірант володіє мінімумом обов'язкових знань та умінь з дисципліни, але не засвоїв деталей програмного матеріалу, допускає неточності, не зовсім правильні формулювання, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу.

Оцінку “незадовільно”

Аспірант отримує, якщо не продемонстрував мінімальних, елементарних (пізнавальних) знань з будь-якого питання, виконує ситуаційні завдання з грубими помилками, допускає стратегічні, принципові помилки під час відповіді на питання. Аспірант не в повній мірі володіє мінімумом обов'язкових знань з дисципліни, не засвоїв основного програмного матеріалу, допускає грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю:

Оцінку “відмінно”

Заслуговує аспірант, який повністю продемонстрував чітке володіння практичними навичками. Аспірант вміє правильно виконувати завдання, тісно пов'язує теоретичні знання з практикою.

Оцінку “добре”

Аспірант отримує, якщо він припустився декілька неprincipових помилок під час виконання практичних навичок. допускає неістотні неточності, які не впливають на якість результату маніпуляції. Аспірант успішно виконує передбачені програмою завдання,

правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками і технікою їх виконання.

Оцінку “задовільно”

Аспірант отримує, якщо продемонстрував мінімальне володіння передбаченими програмою практичними навичками. Аспірант не повинен допустити стратегічних, принципових помилок під час виконання практичних навичок. Аспірант володіє мінімумом обов'язкових умінь з дисципліни, але не засвоїв деталей програмного матеріалу, допускає неточності, порушує послідовність у виконанні поставлених завдань і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок.

Оцінку “незадовільно”

Аспірант отримує, якщо не продемонстрував мінімальних, елементарних умінь з будь-якої навички, допускає стратегічні, принципові помилки під час виконання практичних навичок. Аспірант не в повній мірі володіє мінімумом обов'язкових умінь з програмного матеріалу, допускає грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється на останньому практичному занятті одночасно з оцінюванням практичних навичок.

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку після вивчення дисципліни. Підсумковий контроль зараховують, якщо аспірант засвоїв дисципліну в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття та відвідування лекційного курсу. Нарахування балів під час заліку проводять згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант після засвоєння дисципліни – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

Перелік практичних навичок, якими повинен оволодіти аспірант з вибіркової дисципліни «Фармакотерапія стоматологічних захворювань».

1. Здійснювати вибір лікарської форми, дози та шляхів введення анестетиків залежно від діагнозу, плану лікування та індивідуальних особливостей пацієнта, з урахуванням сучасних протоколів та доказової бази.
2. Обґрунтовувати вибір лікарських засобів, їх дозування та способи введення при лікуванні та профілактиці каріозних уражень твердих тканин зубів, аналізуючи ефективність та безпеку препаратів.
3. Здійснювати вибір і критично оцінювати фармакотерапевтичні підходи при лікуванні та профілактиці некаріозних уражень твердих тканин зубів.
4. Застосовувати сучасні принципи фармакотерапії в ендодонтії: підбір оптимальних лікарських засобів для медикаментозної обробки кореневих каналів, матеріалів для пломбування кореневих каналів, контроль ефективності та побічного впливу.
5. Обґрунтовувати вибір лікарських засобів для лікування та профілактики захворювань пародонта, включаючи місцеві та системні препарати, їх комбіноване застосування та оцінку результатів.
6. Вибирати оптимальні схеми фармакотерапії при лікуванні захворювань слизової

- оболонки порожнини рота різного генезу, враховуючи сучасні протоколи та фармакогенетичні аспекти.
7. Розробляти алгоритми медикаментозної допомоги при невідкладних станах у стоматології, здійснювати вибір лікарських засобів і доз залежно від клінічної ситуації.
 8. Володіти навичками виписування рецептів на лікарські засоби згідно з чинними нормативними вимогами та міжнародними рекомендаціями.
 9. Аналізувати можливі лікарські взаємодії та прогнозувати ефективність фармакотерапії у пацієнтів з поєднаною патологією.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності аспіранта за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант після засвоєння дисципліни, – 200 балів.

Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів, навчальні фантоми та муляжі, технічні засоби навчання (комп'ютери з доступом до мережі Internet, використання відео- та фототеки).

14. Рекомендована література

Основна

1. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта: Навч. посіб. для мед. ун-тів, інст., акад. Рекомендовано Вченою радою НМУ О.О. Богомольця / За ред. А.В. Борисенка. — К., 2018. — 504 с., пал. тв., (ст. 8 пр.).
2. І.Мазур, М. Хайтович, Л. Голопихо. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології. Медицина.-2019.-375с.

3. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології: Навч. посіб. для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид. Рекомендовано Вченою радою НМАПО ім. П.Л. Шупика / Мазур І.П., Хайтович М.В., Голопихо Л.І. — К., 2019. — 376 с.
4. Фармакологія : підручник для студ. медичних ф-тів вищих мед. навч. закладів України : вид. 4-е виправ. та переробл. / [І.С. Чекман, В.Й. Кресюн, В.В. Годован та ін.]. — Вінниця : Нова книга, 2017. — 784 с.
5. Клінічна фармакологія: навчальний посібник / М.В. Хайтович, Г.В. Зайченко, І.О. Афанасьєва та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». — 2024. — 335 с. (чорно-білі).

Допоміжна

1. Антибактеріальна терапія в стоматології / Петрова Т.А., Островська Г.Ю., Луценко Р.В. та ін. — «Магнолія». — 2023. — 296 с.
2. Кандидоз порожнини рота: діагностика і лікування / Фесенко В.І., Глазунов О.А. — «Новий світ-2000». — 2023. — 235 с.
3. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. — 5-е видання. — К. «Медицина». — 2023 — 560 с.
4. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. — 10-те вид., переробл. і доповн. — К.: ВСВ «Медицина», 2022. — 552 с.
5. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го агл. вид. у 2 томах. Т.2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. — К.: ВСВ «Медицина», 2022. — 342 с.
6. Фармакотерапія з фармакокінетикою: підручник для здобувачів закл. вищ. освіти / І. В. Кіреєв, О. О. Рябова, Н. В. Жаботинська та ін.; за ред. І. В. Кіреєва. — Самост. електр. вид. — Харків : НФаУ, 2023. — 378 с.
7. Фармакотерапія в стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / В. М. Бобирьов, Т. А. Петрова, Г. Ю. Островська, М. М. Рябушко. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 399 с.
8. Фармакотерапія в нейростоматології: Навчальний посібник / Луценко Р.В., Капустник Ю.О., Сидоренко А.Г. — Львів: "Магнолія 2006", 2024. — 328 с.
9. Pharmacotherapy in dentistry: manual / Bobyriov V.M., Petrova T.A., Ostrovska G.Yu., Ryabushko M.M., Kapustianska A.A. — Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. — 376 p.: il.

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри <http://www.vnmu.edu.ua/кафедра-терапевтичної-стоматології>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://www.library.vnmu.edu.ua>
3. Національна наукова медична бібліотека України: <http://www.library.gov.ua/>
4. Англomовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: <http://www.pubmed.com>
5. Англomовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: <https://emedicine.medscape.com/pulmology>
6. Електронний ресурс <http://www.jonline.org/>
7. Електронний ресурс [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1600-051X](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1600-051X)
8. Електронний ресурс [http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/5]
9. Українська академія пародонтологів: <https://uaperio.org>
10. Українська асоціація парадонтологів: <https://aiukraine.com.ua>
11. Асоціація стоматологів України: <https://www.udenta.org.ua>
12. Закон України «Про лікарські засоби» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 20-21, ст.84) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text>

13. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками <https://www.dls.gov.ua/>
14. Міністерство охорони здоров'я України <https://moz.gov.ua/uk>
15. Державна фармакопея України 2-ге видання і 7 доповнень <https://sphu.org/viddil-dfu>